

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

III. De Donationibus rerum Ecclesiasticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

est commissa, illicita tamen & nulla est promissio, quæ donationis ab ingrato revocandæ juri renuntiatur; cum renuntiatio ista non habeat causam, quæ honestet ansam delinquendi, quam præbet: cuiusmodi tamen causam habent iuramenta, quæ de lytro vel usuris solvendis fiunt; hæc enim valida, & honesta etiam sunt; quia redemptio injustæ vexationis vincit ansam sive occasionem peccandi, quam usurario & prædoni iurans præbet.

34. Dubium quartò est, an pro revocanda Donatione competens Actio transeat ad & in hæredes. Ad hæredes eam transire, negant multi & suadet ratio; quòd donanti competat ob illatam sibi injuriam: Actio autem injuriarum morte extinguitur, & ad hæredes non transeat: nisi lis contestata sit cum defuncto, *l. injuriarum 13. pr. ff. de Injuriis, cit. Molina n. 3. Bruneman in l. fin. cit. n. 9.*

Mihi semper placuit communis & *l. fin. cit.* non obscure insinuata distinctio. Et quidem, si donans, in se admissæ ingratitudinis confusus, tacuit, Actionem & revocandi jus ad hæredes non transire, clarè decisum est *l. fin. v. Hoc tamen, c. fin. cit.* quòd ipsa taciturnitate suâ eam remississe videatur. Si verò eam ignoravit: aut revocare, cum vellet, morte præventus non potuit, & multò magis, si ingratitudo commissa est in defunctum, v. g. cum graviter diffamandò, Actionem hæredibus competere, non malè defumitur ex verbis, *Qui hoc tacuit, c. fin. cit. & Si ipse, qui hoc passus est, tacuit, l. fin. cit. v. Etenim*: quæ cum de ignorante aut revocare non valente verè dici nequeant, argumentò ex ipsis à contrario ductò rectè infertur, jus revocandi ad ignorantis vel impotentis hæredes transmitti, non obstantibus, quæ alias generaliter sancita sunt de Actione

injuriarum, ut advertit Ripa *in l. fin. cit. q. 62. n. 208.*

Neque obstat; quòd *l. fin. cit.* primis tantum personis revocandi jus concedatur, & ad successores non extendenda dicatur; quia per subjecta verba, *Si ipse, qui hoc passus est, tacuerit*, satis indicatur, non agi de casu, quò donans ingratitudinem vel ignoravit, vel morte præventus per revocationem non potuit vindicare; cum *Tacere* non dicatur ignorans: sed qui scit &, cum posset non prodit, *cit. Panormit. n. 7. Molina n. 3. Lugo n. 169. Palao §. 4. n. 2. & Haunold, n. 259.*

Eòdem modò de transitu Actionis in, sive adversus hæredes Donatarii discutunt Panormit. & Molina *l. cit.* Alii tamen in hos transire negant; quòd *c. fin. cit.* nulla istorum mentio fiat: & *V. Et enim cit.* non statuatur, quid in hos liceat donanti; ac proinde, si donatariò vivente Actionem non proposuit, hæc ipsi non competat adversus hæredes, cum aliud expressum non est, satis tutos Regulæ generali, quæ injuriarum & carceras, quæ ex delicto descendunt, Actiones adversus hæredes non concedit, *pr. cit. c. §. Non autem 1. v. Est enim, Insit. de Perpet. c. temp. añ.* cum delictorum poenæ suos tenere debeant autores & delinquentes, *c. Quæsvit, 2. de lis, quæ à majori & l. Sancimus 22. C. de Penis.* Ita ex ICT. um communi sensu Barbosa *in c. fin. cit. n. 24. cit. Lugo n. 170. Palao n. 6. & Haunold, n. 263.*

ARTICULUS III.

De Donationibus rerum Ecclesiasticarum.

SUMMARIUM.

34. Prælati liberè donare nequeunt immobilia,
D d d

35. Et

35. Et pretiosa mobilia.
 36. De aliis moderatas donationes ex causa Remuneracionis,
 37. Et modicas merè liberaliter facere possunt.
 38. Differentia hac in re inter Tutorem & Prælatum.
 39. Quæ donatio modica & immoderata sit.
 40. Immoderata etiam cum Capituli consensu illicita est.
 41. Facta tamen Jure subsistit:
 42. Nisi inducat immobilium distraccionem.
 43. De largitione munerum interdicta Regularibus,
 44. Ejusque interdicta causis.

34. **P**RÆ aliis Alienationibus interdicta Prælatis cæterisque rerum Ecclesiasticarum administratoribus est ejusmodi rerum Donatio *can. Sine exceptione, 12. q. 2. c. 1. c. Cùm Apostolica 7. c. Tua 8. ibi, Ne quis Episcopus de rebus Ecclesiæ suæ quicquam donare &c. De iis, quæ à Prælatis &c. Nulli 5. de Reb. Eccles. alien.* Ratio est; quòd rerum jactationi valde propinqua, & patrimonii maximè sit periculosa. Eà tamen prohibitionis generalitate, ne potestas Prælatorum & donandi præsertim facultas nimium constricta, isve omnino adempta videatur, operæ pretium erit, si inter Ecclesiarum res seu bona, & inter ipsas etiam istorum Donationes distinctio adhibeatur.

35. Bona enim, sive res Ecclesiarum immobiles, & his æquiparatas mobiles pretiosas, sicut merè liberaliter, & sine necessitatis, evidentis utilitatis, aliæve simili justa causa, & Canonicis solennitatibus donari non posse, ex *cc. cit.* omnino exploratum: sic justâ aliquâ causâ exigente vel suadente, & Juris solen-

nitatibus intervenientibus eas quoque donari posse, ex *can. Quicumque q. 2. cit. &c. Per tuas 5. hæc Rubr. cum Panom. in c. cit. n. 5. desumunt Laiman Tract. de Alienat. rer. Eccles. n. 112. & Pirrhing ad hæc Rubr. n. 11.*

De Reditibus etiam cæterisque ejusmodi mobilibus non pretiosis, sicut Remuneracionis sive Pietatis & Misericordiæ aliæve simili causâ; moderatas & meritis commensuratas & si modica sint, etiam merè gratuitas donationes Prælatis DD. cõmunis sententia & merito permittitur: immodicas sive magnæ quantitatis donationes eis Jure permittas, eadem merito negat; quòd id planè liquet ex *c. Permittatis 2. ubi ratio redditur; quòd Prælati, licet Ecclesiasticorum reddituum & similium mobilium non pretiosorum generalem liberamque habeant administrationem, eorum tamen creant dominium, atque insuper Ecclesiæ conditionem meliorem facere debeant, non deteriorem: quòd posterius sit magis quantitatis & merè liberali donatione; quia donare quodammodo perdere est, l. Filius 7. pr. ff. de Donat. & l. Ordinem 2. c. de Consul. & non sparg. pec.*

Contra Remuneracionis vel pietatis Pietatis aut Misericordiæ causâ Donationes moderatas eis permittendi ratio tantum quòd hujusmodi donationes, cum ratione nitantur, ex quadam obligatione & necessariò fieri censeantur, *arg. n. 1. hic l. Filius cit. §. 1. & l. Sed & §. 1. §. 11. ff. de Hæred. petit.*

Gratuitas autem sive merè liberalis si modicæ sint; cùm propter Constantiam universalem fere omnium Ecclesiarum, quarum Prælati & Rectores modica seu minima donare passim solent, teste Laiman. *Tract. cit. n. 114. & c. Pirrhing n. 14.* tum verò; quòd hoc exigere videatur libera administratio, quem a

quam in Ecclesiæ rebus Prælatus habet ; & per hujusmodi rerum donationes non solum evitetur suspicio avaritiæ , cui personæ Ecclesiasticæ aliquando obnoxia sunt ; sed istarum bona existimatio & honorum erga ipsas benevolentia studiumque liberalitatis erga Ecclesias & Monasteria conservetur.

Neque cum hujusmodi donationibus pugnat ; quod Prælatus aliique administratores Ecclesiastici æquiparentur tutoribus , apud Steph. Gratian. *Discrpt. forens. cap. 601. n. 6.* & Guttierrez *de Tutela p. cap. 1. n. 8.* qui de rebus pupilli donare nihil possunt : nisi ex causa iusta : ob quam donatio in illius Utilitatem cedere videtur , l. Tutor 13. §. 1. & *fin. ff. de Administr. Tut. & l. Pactum Curatoris 22. C. de Patro.* Non , inquam , æquiparatio hæc cum hujusmodi Donationibus pugnat ; quia , ut silentio prætermittam ; quod , parvas donationes etiam ipsi tutoribus permittis , aliis DD. relatis velle videatur *cit. Guttierrez p. 2. cap. 6. n. 10.* licet tutor & Prælatus in multis æquiparentur , in aliis tamen notabiles differentie inter eos intercedunt , secundum Glossam in *can. fin. V. Quia Episcopus 5. q. 3.* Primò enim tutor est temporalis sive ad tempus datus , *pr. Insit. Quibus mod. tutela fin. & l. fin. C. Quando Tut. esse desin.* Prælatus autem fere perpetuus ; cum Prælatura , sicut cætera beneficia Ecclesiastica , conferatur in Titulum : & Prælato , dum vivit , non auferatur , *can. fin. junctâ Glossâ V. Perpetuus. dist. 7. c. Ex. parte 5. de Clerico a. g. r. & c. Si gratiosè 5. junctâ Glossâ fin. de Rescript. in 8.* Secundo , tutor non vitur nec fruitur rebus pupilli , *arg. l. A tutoribus 33. §. fin. & l. Qui negotiationem 38. pr. ff. de Administr. Tut.* Prælatus autem læpe (quando scilicet distinctus non habet) ex redditibus Eccle-

siæ vel Monasterii accipit sustentationem , atque idcirco Usufructuario , vel saltem Uluario comparatur , Glossa in *c. fin. V. Reservari. de Offic. Ordin. in d. Menoch. de Arbitr. casu 433. r. 35.* & Petr. Barbosa in *l. Divortio 7. pr. ff. Solutio matr. p. 2. n. 27. & 53.* Tertio , tutela , si non , ut quidam volunt , tantum onus , sed munus publicum & honorificum l. 1. ff. de Munerib. & honor. & l. Testamento 51. ibi *Ab honore administrandi ff. de Manumiss. Test.* non tamen Dignitas est , ut Prælatura ; Prælatus enim præeminentiam cum jurisdictione externa , & in Ecclesiæ suæ bonis liberam & generalem , multoque amplio rem potestatem habet , quam in pupilli vel minoris rebus administrandis tutor vel curator , Glossa *V. Quia Episcopus cit.* Barbosa in *l. Filiusfamilias 26. §. fin. ff. Solutio matr. n. 22.* & Guttierrez *cit. cap. 1. n. 9.* ut adeò mirum non sit ; quod modica etiam merè liberaliter donandi facultas , licet tutori negetur , Prælato tamen adstruatur præsertim ; quia , ut dictum , per eam laicorum in Prælatos & commissas ipsis Ecclesias benevolentia & beneficentia conservatur : propter quam causam ita donandi facultatem Ecclesiæ utilem , cum *cit. Laiman n. 114. censet cit. Pirthing n. 14.*

Porrò quam magnæ & immoderate , vel modicæ & Prælatis permittis donationes sint , viri prudentis , Ecclesiæ facultates & qualitates tam donantis quam donatarii , istius merita vel indigentiam cæterasque circumstantias ponderantis æstimationi & arbitrio relinquendum , iidem censent cum Redoano *de Reb. Eccles. non alien. Rubric. 33. casu 27. §. Que verò n. 1.*

Dubium hoc loco moveri solet , de merè liberali & immodica donatione à Prælato facta cum consensu Capituli. Et

¶ ¶ ¶

eam qui-

eam quidem, tanquam prodigalitem, illicitam esse, convenit inter DD. Dissensio tamen inter eos est de valore; eam enim perinde ut, quæ de immobilibus vel pretiosis in casu non licito facta est, pro invalida habet Glossa in *c. Fraternitatem cit. V. Inconsultis*, ubi subaudiendam ait vocem *Maximè* vel *Præsertim* aut aliam similem implicativam casus magis dubitabilis, quò ejusmodi gravis & Ecclesiæ damnosa donatio cum Capituli consilio & consensu fit. Eandem tanquam irritam rejicere Panormit. in *c. cit. n. 5.* & omnino rejiciendam suade- re videtur ratio; quòd, ut Prælati licet ac validè donet, *can. Sine exceptione cit.* disertè exigatur, *Ut meliora prospiciat & cum Cleri tractatu atque consensu id eligat*, sive justa causa & solennitas: quarum, licet posterior in proposito casu non desideretur; deficere tamen, hòc ipso, quòd donatio sit immodica, ponitur prior, sive Utilitatis aut alia similis & justa causa.

41. Sed melius eam pro valida habet Joan. Andr. in *c. cit. in fine*: cujus Opinionem Laiman *l. cit.* benigniorem, *cit. Pirrhing n. 15.* probabilior vocant. Ratio est partim; quòd *c. cit.* tanquam irrita rejiciantur ejusmodi donationes ab Episcopo factæ *Suis Canonis inconsultis*. Unde, factas præviò istorum consilio & consensu validas esse, infertur argumentò ductò à contrario: cujus in Jure magna vis est. *l. 1. pr. V. Hujus rei ff. de Offic. ejus, cui mand.* quando eò illati contrarium Jure non est expressum: neque ex eo sequitur iniquitas aut absurdum, Menoch. *de Præsumpt. Lib. 3. præf. 23. n. 5. & Consil. 120. n. 31.* partim verò; quòd Prælati cum Capitulo repræsentent Ecclesiam vel Monasterium, eique agendò & contrahendò obesse possit.

Neque obstat *can. Sine exceptione cit.* cum, eum de immobilibus accipiendum, non obscurè defumatur ex certis: cujus argumentò excipiendus est casus, quò immodica ejusmodi donatio inobret necessitatem distrahendi immobilia aut mobilia pretiosa; cum enim istorum alienatio ad sui valorem præter solennitates etiam Utilitatis aliæque similes causam exposcat, Donatio ita immodica, ut ejusmodi rerum distractionem inducat, utique non subsistet, Laiman & Pirrhing *l. cit.*

Atque hæctenus de rerum Ecclesiæ sularum Donationibus tradita in Prælati etiam Regularibus locum habent; quantumvis enim isti vi generalis & liberæ administrationis sibi competens, *can. Nullam, 18. q. 2.* de Monasteriorum suorum mobilibus non pretiosis largiti elemosynas, & Misericordie, Pænitentiæ hisque affinium virtutum intuitu, imò etiam Remunerations vel aliâ simili causa Donationes moderatas facere, & in statu suo non aliena munuscula dare licetè possint: largitiones tamen sive donationes immodicas, graves & notabiles dicere ipsi, & multò magis subditi Religiosi adeò severè prohibentur, ut, si factæ, irritentur; & eas facientes, præter mortalitatis peccati reatum & restitutionis obligationem, incurrant penas Constitutionibus Apostolicis de *Largitione monasteriorum, Regularibus utriusque sexus memorata*, à Clemente VIII. quæ incipit *Religiosa 13. Calend. Julij 1594. edita* Leonæ & ab Urbano VIII. quæ incipit *Novæ 16. Octob. 1640. edita* declaratas, Caput à supremis his Ecclesiæ Antistitibus innovatæ firmatæque prohibitionis ratio non ea duntaxat fuit; quòd per ejusmodi largitiones, à Religiosis tam Prælati quam subditis factas, res & bona in Divinum cultum illiusque ministrorum necessitas

necessitates & alimenta pauperum impendenda, contra Fundatorum aliorumque fidelium ea offerentium intentionem dilapidentur ac dissipentur: sed etiam; quod Religiosæ Paupertatis Votum & Vitæ fundamentum convellatur: atque Ambitionis, aucupandæ gratiæ, aliisque à sanctissima illa Professione & Perfectio- nis via omnino alienis studiis excitatis, disciplina Regularis observantia relaxetur, Donatus Tom. 1. *Prax. Regular.* p. 2. 177. 15. q. 2. Carolus Thesaurus de *Pæ- nis Eccles.* p. 2. cap. 10. V. *Munera.*

ARTICULUS IV.

De Hæreditatis & Lega-
tari Ecclesiæ vel Mona-
sterio relicti Repudia-
tione.

SUMMARIUM.

45. Hæreditatis jam adita repudiatio sine solennitate invalida est.
46. Denondum adita repudiatione idem docentium Opinio,
47. Et fundamenta.
48. Sententia DD. ejus valorem propugnantium,
49. Firmata geminâ ratione,
50. Et solutione argumentorum, deduc-
torum pro nullitate.
51. Valida etiam est repudiatio in favo-
rem tertii aliunde:
52. Non ex sola Prælati repudiatione
successuri.

45. **D**onationi rerum Ecclesiæ tempo-
ralium affinis est Hæredita-
tis aut Legati rei immobilis
vel pretiosæ mobilis Ecclesiæ
vel monasterio relicti Repudiatio: quam

proinde etiam Prælati, tam Secularibus
quàm Regularibus, sine justa causa & Ca-
nonica solennitate prohibitam irritam-
que esse, communiter asserunt DD. Quod
an generaliter ita, aut aliter se habeat, ex-
pediet, aut saltem dubitandi rationem a-
periet distinctio inter duos ejusmodi re-
rum status seu casus.

Et Hæreditatem quidem, jam aditam
atque ejusmodi Legatum jam acceptatum,
repudiari à Prælato sine justa causa & so-
lennitate Canonica non posse, nemo faci-
lè inficias ibit; cum enim per aditionem
hæreditatis & Legatum per acceptationem
evadant res seu bona Ecclesiæ vel Mona-
sterii: istorum autem res & bona immo-
bilia & mobilia pretiosa Prælatorum li-
beræ alienationi non subiaceant, *can. Sine
exceptione, 12. q. 2. c. 1. c. Tua 8. de lit.,
quæ à Prælat. & c. Nulli 5. de Reb. Eccles.
alien.* repudiari utique & abdicari sine
justa causa & solennitate non valebit hæ-
reditas aut legatum post aditionem vel
acceptationem, ut ex communi aliorum
sensu observat Palao *Tract. 12. disp. uni-
ca p. 15. §. 1. n. 9.*

An autem illa, nondum adita & hoc
nondum acceptatum, liberè repudiari à
Prælato valeant, dubium & controversia
est, magnis in utramque partem militan-
tibus tam DD. studiis, quàm momentis
rationum, diu multumque agitata; hanc
enim potestatem illi cum Geminiano in *c.
1. de Reb. Eccles. alien. n. 19.* negant Qua-
ranta V. *Alienatio rer. Eccles. n. 23.* Ever-
ardus *Legal. arg. loco 31 n. 2.* Molinæ
Tract. 2. de 7. & 7. disp. 468. n. 10. Azor
p. 2. *Instit. lib. 9. cap. 1. q. 12.* & Barbosa
de Offic. Episc. alleg. 95. n. 54.

47. **M**oventur primò & præcipuè; quòd
ex una, Prælati prohibita sit alienatio
immobilium & mobilium pretiosorum,
quæ servandò servari possunt, *cc. cit.* ex
altera verò parte, repudiatio hæreditatis
D d d 3 aut lega